

Danuta Augustynowicz, Hanna Grodzka

Działalność informacyjna Biblioteki Naukowej Wojskowego Instytutu Medycznego w Warszawie

Forum Bibliotek Medycznych 1/1, 480-483

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Generalnie Biblioteka nasza idzie w kierunku przekształcenia się bardziej w punkt informacji naukowej właśnie. Po ostatniej selekcji księgozbiór skurczył do około pięciu tysięcy woluminów, i jest to w tej chwili bardziej księgozbiór podręczny. Naszym głównym działaniem jest obecnie wyszukiwanie informacji i ściąganie artykułów z innych bibliotek.

Planuje się również stworzenie czytelnicy multimedialnej, to jest pokoju z kilkoma komputerami podłączonymi do sieci internet.

Baczenie też przyglądamy się projektowi stworzenia konsorcjum bibliotek medycznych i wszelkim ruchom dotyczącym tego projektu. A już przystąpiliśmy do konsorcjum użytkowników bazy PQ ML.

Mgr Danuta Augustynowicz

Mgr Hanna Grodzka

Warszawa – WIM

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA BIBLIOTEKI NAUKOWEJ WOJSKOWEGO INSTYTUTU MEDYCZNEGO W WARSZAWIE

Wojskowy Instytut Medyczny, jednostka badawczo-rozwojowa, został utworzony Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 listopada 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 201, poz. 1699, 1700).

Przedmiotem działalności Instytutu jest:

1. prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie nauk medycznych z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym medycyny pola walki i medycyny stanów nagłych, medycyny morskiej i tropikalnej oraz przystosowanie ich wyników do wdrażania w praktyce,
2. upowszechnianie wyników prac,
3. opracowywanie analiz, ocen, ekspertyz i standardów diagnostyczno-leczniczych mających zastosowanie w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem wymogów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
4. kształcenie przeddyplomowe, podyplomowe oraz ustawiczne,
5. uczestnictwo w systemie ochrony zdrowia, udzielanie świadczeń zdrowotnych i promocja zdrowia na zasadach określonych dla publicznych zakładów opieki zdrowotnej w przepisach o zakładach opieki zdrowotnej i o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.

Wojskowy Instytut Medyczny przejął prawa i obowiązki dotychczasowego Centralnego Szpitala Klinicznego Wojskowej Akademii Medycznej. Posiada

uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nauk medycznych, a także występowania z wnioskami o nadanie tytułu profesora.

W strukturze organizacyjnej WIM znajdują się zakłady naukowo-badawcze, Biblioteka Naukowa, Oddział Kształcenia, Centralny Szpital Kliniczny MON, pion ekonomiczno-finansowy oraz techniczno-logistyczny.

Potencjał naukowy Instytutu stanowią: 26 profesorów zwyczajnych, 25 docentów, 90 adiunktów, 30 asystentów. Szpital zatrudnia 155 doktorów nauk medycznych oraz 96 osób z wyższym wykształceniem różnych specjalności: farmacji, biologii, weterynarii, nauk humanistycznych, inżynierijno-technicznych.

Badania naukowe realizowane w WIM mają, zgodnie z założeniami, głównie charakter stosowany. Wykorzystywane są do podniesienia efektywności działalności profilaktycznej i diagnostyczno-leczniczej. Działalność naukowo-badawcza realizowana jest w ramach indywidualnych grantów Komitetu Badań Naukowych, badań statutowych, badań celowych, badań własnych a także na zlecenie Ministerstwa Obrony Narodowej. Tematyka prac obejmuje wszystkie aspekty działalności Szpitala.

Biblioteka Naukowa rozpoczęła swą działalność z chwilą otwarcia Szpitala, tj. w 1964 roku. Jej księgozbiór stanowiły zbiory przeniesione z 2 Centralnego Szpitala Klinicznego WAM mieszczącego się przy ul. Koszykowej 78. Biblioteka przeszła kilka reorganizacji, m.in. w 1986 r. zlikwidowano Centrum Kształcenia Podyplomowego WAM, a z nim również Zakład Informacji i Dokumentacji Naukowej. Powstała Biblioteka Naukowa z Pracownią Dokumentacji Medycznej i Pracownią Reprografii. Obecnie zatrudnionych jest 5 bibliotekarzy i 2 fotografów wykonujących dokumentację dla celów medycznych.

Zbiory biblioteki:

- wydawnictwa zwarte – ponad 20 000 vol.
- czasopisma zagraniczne – 56 tyt. (rok 2003)
- czasopisma polskie – 83 tyt.

W Bibliotece Naukowej zarejestrowanych jest ponad 800 czytelników stałych: samodzielni pracownicy nauki, nauczyciele akademicy, adiunkci, doktoranci, asystenci, średni personel medyczny i personel pomocniczy. Z usług biblioteki korzysta również ponad 600 osób przebywających w WIM na różnego rodzaju kursach i stażach, a także słuchacze Studium Doktoranckiego. Biblioteka pełni rolę biblioteki zakładowej, czytelnicy spoza naszej placówki korzystają ze zbiorów na miejscu lub drogą wypożyczeń międzybibliotecznych.

Współczesne bibliotekarstwo to głównie szybka i rzetelna informacja naukowa. Realizacji tego celu służy proces komputeryzacji pracy bibliotecznej, a jego następstwem jest powstawanie zautomatyzowanych systemów informacyjnych.

Biblioteka Naukowa CSK WAM swój pierwszy komputer, wraz z czytnikiem CD-ROM, otrzymała w grudniu 1992 roku w darze od Centralnego Ośrodka Naukowej

Informacji Wojskowej. Pierwszą komputerową bazą był MEDLINE (1987-1993) oraz 5 baz EXCERPTA-MEDICA: Cardiology, Pathology, Nephrology, Immunology and AIDS, Gastroenterology. Czytelnicy prawie natychmiast dostrzegli zalety CD-ROM-ów, ich ogromną pojemność i łatwość ich obsługi. Wszyscy, którzy raz skorzystali z ułatwień, jakie niesie technika, pozostali jej wiernymi użytkownikami.

W ciągu jedenastu lat biblioteka miała możliwość korzystać z kilku baz:

- MEDLINE on CD od 1966 roku
- ONCODISC
- MICROMEDEX
- Polska Bibliografia Lekarska

Od 1999 roku nasi użytkownicy mają dostęp do bazy MEDLINE i Polskiej Bibliografii Lekarskiej, do baz dostępnych w sieci Internet, a wkrótce do bazy pełnotekstowej PROQUEST.

Tworzymy własne bazy danych. Największą jest baza dorobku naukowego pracowników WIM (program bibliograficzny „EXPERTUS” opracowany przez SPLENDOR s.c.), która zawiera ponad 13 tys. rekordów. Baza służy do rocznych opracowań analizy dorobku naukowego, wydawania Bibliografii publikacji pracowników, tworzenia wykazów poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz różnego rodzaju zestawień do celów sprawozdawczych.

Obok bazy zawierającej informacje o dorobku publikowanym, Biblioteka tworzy także bazę prac niepublikowanych: wykłady, wygłoszone referaty, nagrody, prowadzenie sesji, organizacje konferencji, recenzje prac, itp. Dane te wprowadzane są do bazy w systemie MICRO/ISIS. Wykorzystanie bazy to przede wszystkim analiza dorobku naukowego pracowników oraz roczna sprawozdawczość. Obie bazy powstały w ramach systemu informacji o pracach naukowych.

W 1997 r. przystąpiliśmy do opracowywania bazy „BIOGRAM”. Baza ta została przygotowana w celu zgromadzenia i dalszego przetwarzania informacji o pracownikach naukowo-dydaktycznych Instytucji. Baza zawiera dane biograficzne, a także informacje dotyczące ilości publikacji, zainteresowań naukowych, osiągnięć naukowych, przebiegu pracy zawodowej, członkostwa w organizacjach naukowych, nagród, odznaczeń.

Inne bazy opracowywane w Bibliotece to:

- baza katalogowa wydawnictw zwartych będących w zbiorach Biblioteki Naukowej. Nowości wprowadzane są do bazy na bieżąco. Baza jest systematycznie uzupełniana o wydawnictwa z lat ubiegłych.
- spis czasopism prenumerowanych przez Bibliotekę – prenumerata bieżąca – AKCES oraz CZBN – czasopisma prenumerowane od roku 1980.

Bazy danych prowadzone w Bibliotece Naukowej CSK WAM tworzone są z myślą o udostępnieniu ich jak najszerszym kręgom użytkowników. Włączenie biblioteki do

sieci Internet i sieci wewnętrznej Intranet to kolejny krok w kierunku usprawnienia obsługi informacyjnej naszych użytkowników.

Potrzeba korzystania z informacji naukowej wypływa głównie z osobistych aspiracji użytkowników oraz zadań związanych z działalnością Instytutu.

Samodzielni pracownicy nauki są zainteresowani najnowszymi osiągnięciami naukowymi w poszczególnych specjalnościach. Najczęściej korzystają z informacji bibliograficzno-analitycznej sprawdzając, czy ktoś wcześniej zajmował się tematem, który znajduje się w kręgu ich zainteresowań. Wykorzystują bazę MEDLINE (w naszym przypadku).

Następna grupa użytkowników to doktorzy habilitowani i doktorzy medycyny. W bibliotece poszukują literatury do swoich prac naukowo-badawczych. Użytkownicy ci korzystają ze zautomatyzowanych systemów informacyjnych, jednocześnie sięgając po tradycyjne źródła informacji. Wykorzystują przede wszystkim czasopisma, materiały pokonferencyjne, materiały niepublikowane. Obok materiałów naukowych służących do samokształcenia, część zapytań informacyjnych dotyczy nowych metod diagnostycznych i leczenia. Często poszukują wzmianki o analogicznych przypadkach zachorowań. Korzystają z bazy MEDLINE, baz ogólnodostępnych w Internecie, baz pełnotekstowych, a także z wypożyczeń międzybibliotecznych.

Największą grupę użytkowników stanowią asystenci/lekarze. Część z nich zbiera materiały do rozprawy doktorskiej, wielu uzupełnia wiedzę zdobytą na uczelni. Użytkownicy ci korzystają zarówno ze zautomatyzowanych systemów informacyjnych, jak i czasopism oraz podręczników. Praca przy łóżku chorego nakłada na nich obowiązek ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Oddzielną grupę stanowią kursanci odbywający staże specjalizacyjne. Tutaj zdobywają wiedzę zarówno teoretyczną, jak i praktyczną. Duża część lekarzy pochodzi z małych miejscowości, w których są pozbawieni dostępu do jakiegokolwiek literatury naukowej. Bardzo często nie potrafią korzystać z systemów informacyjnych, bądź Internetu. Oni też najczęściej wykorzystują bazę „Polska Bibliografia Lekarska”, korzystają z polskiego czasopiśmiennictwa i wydawnictw zwartych.

Coraz częściej ze zbiorów biblioteki, a także z jej usług, korzysta średni personel medyczny i pracownicy komórek pionu organizacyjno-technicznego. Ich potrzeby związane są z uzupełnianiem wykształcenia lub z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych.

Duża część naszych użytkowników od wielu lat korzysta ze zautomatyzowanych baz danych, które poznawali przebywając na zagranicznych stażach, szkoleniach, kursach. Z uwagi na ograniczone możliwości naszej biblioteki byli oni stałymi odbiorcami informacji naukowej tworzonej w Głównej Bibliotece Lekarskiej. Dzisiaj, dzięki rozwojowi informatyzacji, jesteśmy w stanie zaspokoić potrzeby naszych lekarzy w 70%. Korzystamy z wypożyczeń międzybibliotecznych, sprowadzamy potrzebną literaturę z kraju i z zagranicy, a w sierpniu przystąpiliśmy do systemu doc@med.